

ІВАННІКОВА Г.В.*старший викладач кафедри психології, університет «Україна», м. Київ*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті розглядаються основні теоретико-методологічні проблеми до вивчення психологічного благополуччя особистості, обґрунтовано актуальність даного дослідження. Вивчення проблеми психологічного благополуччя має глибоке коріння у філософії, психології, соціології та інших науках. Аналізуються різні наукові підходи до вивчення феномену психологічного благополуччя особистості. Показано, що поряд із поняттям психологічного благополуччя використовуються такі концепти, як задоволеність життям, якість життя, щастя, емоційний комфорт, позитивний стиль життя, психічне та психологічне здоров'я, суб'єктивне благополуччя тощо. Феномен психологічного благополуччя може розглядатися і як змістовна складова загального здоров'я людини, і як наукова категорія, що знаходиться в стадії становлення та роз'яснення.

Ключові слова: *феномен психологічного благополуччя, суб'єктивне благополуччя, позитивне функціонування, щастя, задоволеність життям, якість життя, здоров'я людини.*

Постановка проблеми. Сучасне українське наукове товариство як і науковці з різних країн світу все частіше звертаються до вивчення феномена психологічного благополуччя особистості. Шалений темп життя, сучасні цифрові технології, надзвичайно швидкі зміни в усіх сферах сучасного суспільства, накладають певний відбиток на моральних принципах, особистісному розвитку людини, якості її життя, психічному здоров'ї та благополуччі. Проблема психологічного благополуччя є особливо актуальною, що вивчається рядом наукових досліджень, як вітчизняної так і зарубіжної психології (М. Аргайл, Н. Бредбурн, Е. Дінер, К. Ріфф, М. Селігман, Р. Еммонс, А.В. Вороніна, П.П. Фесенко, Т.Д. Шевеленкова та ін.), зокрема, вивчається вплив різних об'єктивних і суб'єктивних факторів на психологічне благополуччя особистості. Однак, теоретичним підґрунтям для розуміння феномена психологічного благополуччя та його значення в самореалізації особистості служать дослідження К. Ріфф, Н.М. Бредбурн, М. Аргайл та ін., роботи яких присвячені вивченню суб'єктивного благополуччя особистості, що включає в себе поняття щастя, задоволеності життям, позитивної емоційності, психологічного здоров'я, стійкості духу та ін.. Психологічне благополуччя це злагодженість психічних процесів і функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги [5]. Психологічне благополуччя більш стійке

при гармонії особистості і залежить від наявності яasnих цілей, успішності реалізації планів діяльності та поведінки, наявності особистісних ресурсів і умов для досягнення цілей. Слід зазначити, що категорія психологічного благополуччя особистості тісно пов'язана з концепцією позитивного функціонування людини, яка розглядається в теоріях гуманістичного спрямування психології (К. Роджерс, А. Маслоу, В. Франкл), а пізніше розглядається в напрямі екзистенційної психології (А. Ленгле, Р. Мей). Психологічне благополуччя розглядається як багатокомпонентний феномен, що характеризує ступінь позитивного функціонування людини, реалізації її внутрішнього потенціалу, який визначається за допомогою переважання позитивних емоцій, щастя, суб'єктивних відчуттів гармонії особистості та власними досягненнями.

Мета дослідження: розкрити основні підходи в дослідженні феномена психологічного благополуччя особистості.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження феномена психологічного благополуччя носить міждисциплінарний характер, оскільки необхідність його комплексного вивчення вимагає розгляду самих різних умов існування особистості. Відповідно, благополуччя визначається як багатофакторний конструкт, який має певний взаємозв'язок із соціальними, психологічними, духовними, культурними та економічними чинниками оточуючого середовища [15]. У той же час, як свідчать дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, цей феномен залишається ще недостатньо вивченим.

Феномен психологічного благополуччя співвідноситься з близькими за змістом категоріями: «психічне та психологічне здоров'я», «суб'єктивне благополуччя», «щастя», «задоволеність життям», «позитивний стиль життя», «якість життя», «емоційний комфорт», «успішність» та ін. Таке співвідношення термінів не лише свідчить про значний інтерес до вивчення різних аспектів благополуччя, але й про концептуальні розбіжності у формулюванні його сутності та факторів.

Різноманіття наукових підходів (N. Bradburn; E. Diener; C. Ryff; R. Ryan; E. Deci та ін.) щодо вивчення змісту феномена психологічного благополуччя особистості, бере свій початок у зарубіжній психології особистості в другій половині ХХ ст. Теоретичним підґрунтям дослідження даного феномена є роботи Н. Бредбурна [13] який досліджував благополуччя як суб'єктивне відчуття загальної задоволеності або незадоволеності життям, засноване на взаємодії позитивно і негативно забарвлених афектів, і Е. Дінера [14], який вводить поняття суб'єктивного благополуччя і виділяє в ньому когнітивний (інтелектуальна оцінка задоволеності різними сферами свого життя) та емоціональний (наявність позитивного або негативного настрою) компоненти. Саме вони стали основним

теоретичним підґрунтям для розуміння феномену психологічного благополуччя [14].

Вивчення феномену психологічного благополуччя особистості проводився у руслі двох фундаментальних підходів: гедоністичного й евдемоністичного.

Гедоністичний підхід (від грец. ἡδονή – задоволення) передбачає дослідження здатності людини адаптуватися до умов навколишнього соціального середовища та отримати бажане в актуальних обставинах. Психологічне благополуччя в цьому підході виявляється, як переважно зовні обумовлені, позитивні переживання (Д. Кайнемен, Н. Бредбурн, Е. Дінер, Н. Шварц, М. Аргайл). Акцент робиться на задоволеності чи незадоволеності життям і приємних чи неприємних (позитивних-негативних) емоціях. Цей підхід представлений моделями Н. Бредбурн та Е. Дінера. Н. Бредбурн трактував психологічне благополуччя як відображення певного балансу, який досягається постійною взаємодією двох видів афектів: позитивного та негативного. Високий рівень психологічного благополуччя є результатом перевищення позитивних (приємних) емоцій над негативними (неприємними) в процесі життєдіяльності людини [13]. Різниця між позитивними і негативними афектами є свідченням психологічного благополуччя і віддзеркалює загальне відчуття задоволеністю або не задоволеністю життям. Н. Бредбурн вивчав залежності, що існують між рівнем психологічного благополуччя і різними соціальними факторами. Вчений визначив психологічне благополуччя як «оптимальне психологічне функціонування та досвід», як системну єдність оптимальних психологічних якостей і станів людини: психологічного і суб'єктивного благополуччя, особистісної зрілості, самоактуалізації, гармонізації, тощо [11].

Своє бачення психологічного благополуччя знаходимо у працях Е. Дінера [14], який ввів аналогічне поняття «суб'єктивне благополуччя». Згідно його поглядів суб'єктивне благополуччя має трьохкомпонентну структуру: задоволення, приємні та неприємні емоції. Ці структурні компоненти можуть поділятися на окремі складові, наприклад, приємні (позитивні) емоції можуть бути викликані радістю чи гордістю, неприємні соромом, гнівом або занепокоєнням [14]. На тлі всезагального задоволення життям також можна виділити задоволення її різними аспектами, наприклад, працею, дружбою, шлюбом, та ін. Автор акцентував увагу саме на суб'єктивній оцінці людиною особистих переживань, що подібне до розуміння суб'єктивного благополуччя. Е. Дінер зазначає, що тут йде мова про емоційні та когнітивні аспекти самоприняття. Когнітивний (рефлексивний) – розуміння поточної життєвої ситуації та уявлення про окремі сторони свого буття, і емоційний – домінуючий позитивний чи негативний емоційний тон. Трьохкомпонентна структура суб'єктивного благополуччя була неодноразово

підтверджена в численних працях [17]. Але, в 70-80-х роках велася активна дискусія, щодо співвідношення між позитивним і негативним афектом, яка була завершена тільки в кінці 80-х з появою робіт К. Ріфф. На сьогодні більшість думок вчених сходяться в розумінні емоційного компонента «суб'єктивного благополуччя», як співвідношенні позитивного і негативного афекту і виділяють їх баланс як єдиний фактор.

У своїх дослідженнях Я.І. Павлоцька зазначає, виходячи із зовнішніх критеріїв «нормативності», що суб'єктивне благополуччя визначається через суспільні уявлення про «хороше життя» [9]. Л.В. Куліков пропонує розглядати суб'єктивне благополуччя як інтегративне утворення, що складається з ряду складових аспектів, якими є: соціальне благополуччя (задоволеність соціальним статусом, станом суспільства, до якого належить індивід, міжособистісними зв'язками та ін.); духовне благополуччя (можливість долучатися до багатств духовної культури, усвідомлення і переживання сенсу життя); фізичне (тілесне) благополуччя (тілесний комфорт, здоров'я та ін.); психологічне благополуччя (злагодженість психічних процесів, гармонія особистості, відчуття цілісності) [5].

Д.О. Леонтьєв розглядає суб'єктивне благополуччя, як узагальнену оцінку життя, що складається з емоційних та раціональних компонентів. Дана оцінка визначається, як аналог філософського поняття «щастя», а також пов'язана з поняттям якості життя [8].

Поняття «суб'єктивне благополуччя» використовується також дослідниками (W. Wilson, N. Bradburn, M. Argyle, D. Kahneman, Ed Diener, & N. Schwarz, S. Lyubomirsky, L. King та інші). В контексті вивчення щастя, якості життя та задоволеності розуміється загальна перевага позитивних емоцій над негативними [2].

Феномен щастя, визначається задоволеністю і свідомістю життєдіяльності людини, цілісним сприйняттям часу, домінуванням позитивних емоцій і позитивним ставленням до себе. Поняття щастя детерміновано об'єктивними і суб'єктивними факторами, які включають емоційний, когнітивний і поведінковий компоненти.

Представники гедоністичного напряму розрізняють три аспекти щастя: задоволеність життям – оцінка якості свого життя в цілому; наявність позитивних афективних переживань; та відсутність проявів негативних афектів: дисстресу, тривожних і депресивних симптомів. Задоволеність життям може бути представлена у вигляді окремих компонентів, таких як: задоволеності професійною діяльністю, шлюбом, власним «Я» та ін. Уявлення про щастя як про певний баланс позитивних і негативних емоційних переживань, що характеризується переважно більш позитивними переживаннями ніж негативними, знаходять широкого розгляду у працях Н.М. Бредбурна [13]. Представники гедоністичного підходу трактують, те, що шлях

людини до психологічного благополуччя лежить, перш за все, через успішну соціальну адаптацію, тобто, пристосування до конкретних життєвих умов і обставин, запитам соціального оточення.

І. Бонівелл зазначає, що поняття суб'єктивне благополуччя використовується в науковій літературі як заміник терміна «щастя», і підкреслює той факт, що «воно співвідноситься з тим, як люди оцінюють своє життя в термінах когнітивних та афективних пояснень» [3]. М. Аргайл також не розділяє ці дві категорії суб'єктивного благополуччя і щастя, та визначає, щастя як «основний вимір людського досвіду, який включає в себе позитивний емоційний настрій, задоволеність життям, а також когнітивні аспекти, такі як оптимізм і висока самооцінка», а також, прийшов до висновку, про національні відмінності в середньому рівні щастя [1].

Критичні зауваження, які притаманні гедоністичному підходу, прагнуть заповнити прихильники *евдемоністичного підходу* (від грец. Eudaimonia – щастя, блаженство). Цей підхід представлений в рамках позитивної психології [3;11], що розвивається на основі екзистенційно-гуманістичного спрямування (Е. Фромм, Г. Олпорт, А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, М. Ягода).

З точки зору дослідників, які працюють в рамках позитивного підходу термін «психологічне благополуччя» розглядають як першочергове поняття, яке відображає екзистенційні переживання людиною ставлення до власного життя. З такої позиції психологічне благополуччя розкривається як повнота самореалізації людини в конкретних життєвих умовах і обставинах, знаходження балансу між відповідністю запитів соціального оточення і розвитком власної індивідуальності. Представники евдемоністичного підходу вважають, що особистісне зростання, це суттєвий та домінуючий аспект благополуччя [10].

Засновник позитивного напрямку М. Селігман висловлює думку, що щастя «полягає не в тому, щоб множити приємні одномоментні суб'єктивні відчуття. Для справжнього щастя необхідно справжнє життя. Позитивні почуття і духовне задоволення повинні бути досягнуті реалізацією індивідуальних переваг людини» [11]. Також, автором було розроблена модель справжнього щастя, в рамках якої М. Селігман розрізняє приємне життя, яке насичене позитивними емоціями, гідне (достойне) життя, яке має на увазі реалізацію індивідуальних переваг для досягнення духовного задоволення у всіх сферах життя, а також осмислене життя, пов'язане з використанням наших індивідуальних переваг і чеснот для служіння вищим цілям [11].

На думку О.О. Кроніка і Р.А. Ахмерова щастя визначається синонімічно психологічному благополуччю. Щастя розуміють як форму переживання повноти буття, пов'язану із самоздійсненням, де щастя досягається через засоби «саморегуляції особистості своєї

мотивації до змін [6].

До представників евдемоністичного підходу можна віднести праці Р. Райана, Е. Десі [16], які розробили теорію самодетермінації. Поняття психологічного благополуччя, автори пов'язують із особистісним зростанням, що, в свою чергу, має певний зв'язок з реалізацією базових психологічних потреб: потребою в автономії – відповідністю поведінки внутрішнім цінностям і бажанням індивіда; потребою в компетентності – оволодінням середовищем і ефективною діяльністю в своєму оточенні; потребою в зв'язку з іншими – прагнення до близькості з іншими людьми [16].

У своїй концепції Е. Десі і Р. Райан основу відмінність від теорії К. Ріфф бачать в тому, що К. Ріфф описувала характеристики благополуччя (ознаки, прояви), а вони – детермінати (джерела, причини, чинники) [17]. Аналізуючи свої дослідження, Е. Десі і Р. Райан визначають те, що психологічне благополуччя, слід вивчати як багатовимірний конструкт, включаючи, як гедоністичні, так і евдомоністичні аспекти, оскільки ряд психологічних досліджень визначає їх хоч помірно корелюючими, але досить самостійними параметрів щастя і сенсу [16;17].

Теорія К. Ріфф [17], визначає психологічне благополуччя як інтегральний показник ступеню спрямованості людини на реалізацію головних компонентів позитивного функціонування, а також ступінь реалізованості цієї спрямованості, що суб'єктивно виявляється у відчутті щастя, задоволеності життям та собою. Базовим підґрунтям її концепції становили концептуальні теорії, які відносяться до проблеми позитивного функціонування особистості і задоволенні її потреби у самореалізації, а також пов'язані з поняттям психологічного благополуччя (теорії самоактуалізації А. Маслоу, повноцінно функціонуючої особистості (К. Роджерса, Г. Олпорта, позитивного психічного здоров'я (М. Ягода), розвитку і тривалості життя (Ш. Бюлер, Б.Л. Нейгарт; Е. Еріксон), індивідуалізації (К.Г. Юнг). Важливо відзначити, що К. Ріфф вивчала психологічне благополуччя саме в контексті успішного старіння людини і підкреслювала існування можливостей подальшого зростання і розвитку в старості [17]. Такий підхід дозволив К. Ріфф виділити шість компонентів позитивного функціонування особистості: автономія, особистісне зростання, самоприйняття, цілі в житті, позитивні стосунки з оточуючими, компетентність або управління навколишнім середовищем [17].

Особливий внесок у вивченні феномену психологічного благополуччя внесли вітчизняні вчені П.П. Фесенко і Т.Д. Шевеленкова [12]. Автори запропонували психологічне благополуччя особистості розуміти як досить складне переживання людиною задоволеності власним життям, що відображає одночасно як актуальні, так і потенційні аспекти життя особистості. За своїм

змістом психологічне благополуччя співвідноситься з екзистенційним переживанням ставлення людини до власного життя [12]. Спираючись на теорію К. Ріфф, дослідники при аналізі феномену «психологічне благополуччя» роблять акцент як на суб'єктивній емоційній оцінці людиною себе та свого життя, так і на аспектах позитивного особистісного функціонування. П.П. Фесенко [12], визначає психологічне благополуччя як інтегральний показник ступеня спрямованості людини на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування (особистісного зростання, самоприйняття, автономії, цілі в житті, позитивних взаємин з оточуючими, управління навколишнім середовищем), а також ступеня реалізованості цієї спрямованості, суб'єктивно виявленого у відчутті щастя, задоволеності собою і власним життям.

Близьким за змістом до поняття «психологічне благополуччя» особистості є поняття «задоволеність життям», яке розглядається як складова щастя, та задоволеність в різних сферах життєдіяльності людини [6]. На сьогоднішній день в психологічній науці, єдиної думки про те, які сфери життя слід оцінювати при дослідженні суб'єктивного благополуччя, дослідниками встановлено так і не було. Термін «задоволеність життям» набув значного поширення у психологічній науці. Поняття «задоволеності» можна трактувати як суб'єктивну оцінку якості тих чи інших об'єктів, взаємовідносин з іншими, умов життя та життєдіяльності в цілому. Високий ступінь задоволеності життям, очевидно, є тим, що іменується щастям. Близький за змістом є поняття психологічне (суб'єктивне) благополуччя [5].

Феномен психологічного благополуччя розглядається також і в контексті проблеми якості життя. Зокрема, П.П. Фесенко [12] якість життя визначає як «функціональний статус».

Висновки. Згідно аналізу теоретичних підходів, феномен психологічного благополуччя особистості розглядається в процесі життєдіяльності людини. Це стан оптимального функціонування особистості, одним з вимірів якого є суб'єктивна оцінка різних аспектів життя людини (рівень суб'єктивного благополуччя). Визначаючи феномен психологічного благополуччя особистості, ми розуміємо його, як інтегральний показник ступеня реалізованості особистості власної спрямованості, що суб'єктивно виражається у відчутті щастя та задоволеністю своїм життям. Феномен психологічного благополуччя можна розглядати і як змістовну складову загального здоров'я людини, і як наукову категорію, що знаходиться в стадії становлення та роз'яснення.

Психологічне благополуччя пов'язане з екзистенційними переживаннями людини у відношенні до власного життя та ґрунтується на порівнянні особистістю себе, свого буття з суб'єктивними нормами, еталонами тощо.

Перспектива подальших досліджень полягає в

поглибленому вивченні взаємозв'язку між феноменами психологічного благополуччя, життєстійкості та самореалізації особистості, що сприятиме створенні та підтримки умов для особистісного становлення, а також самодетермінації особистості.

Список використаної літератури:

1. Аргайл, М. Психология счастья / М. Аргайл. –Санкт-Петербург : Мастера психологии, 2003. – 184 с.
2. Ахрямкина, Т.А., & Чаус, И.Н. Психологическое благополучие учащихся в образовательной среде // Монография. - Самара :СФ ГБОУ ВПО МГПУ, 2012.
3. Бонивелл И. Ключи к благополучию: Что может позитивная психология/ И.Бонивелл. –М.: Время, 2009. –192 с. Воловикова, М.И., Журавлев, А.Л., & Харламенкова Н.Е. (Ред.). (2016). Психологические исследования личности : история, современное состояние, перспективы : Труды Института психологии. М.: Изд-во «Институт психол. РАН».
4. Козьмина Л. Б. Динамика психологического благополучия студентов-психологов в период обучения в вузе // Теория и практика общественного развития. 2013. № 11. Т. 1. С. 111–118
5. Куликов, Л.В. Детерминанты удовлетворенности жизнью // Общество и политика / Ред. В.Ю. Большаков. -СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2000. -С. 476-510.
6. Кроник, А.А., Ахмеров, Р.А. Каузометрия : Методы самопознания, психодиагностики и психотерапии в психологии жизненного пути. М.: Смысл. 2008.
7. Левит, Л.З. Счастье и смысл : дискутируя с М. Селигманом. Известия Саратовского ун-та. Нов. сер. Сер. Акмеология образования. Психология развития, 2015. Т. 4, № 1, 25–27.
8. Леонтьев Д. А. Переживание счастья как зависимая переменная в психологических исследованиях / Д. А. Леон-тьев // Психология психических состояний. Вып. 6. / под ред. А. О. Прохорова. – Казань : Казанский гос. ун–т им. В. И. Ульянова–Ленина, 2006. – С. 36-58.
9. Павлоцкая Я.И. Социально-психологический анализ уровней и типов благополучия личности // Современные проблемы науки и образования, 2015, №1 [Электронный ресурс] -Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-psihologicheskij-analiz-urovney-i-tipov-blagopoluchiya-lichnosti>.
10. Позднякова Е. П. Понятие феномена «психологическое благополучие» в современной психологии личности / Е. П. Позднякова // Психологический журнал. – 2007. – № 3. – С. 87–102.
11. Селигман М. Путь к процветанию. Новое понимание счастья и благополучия / М.Селигман. –М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. –440 с
12. Фесенко П.П. Имеет ли понятие психологического благополучия социально-культурную специфику? // Психология: журнал Высшей школы экономики / Ред.Т.Н. Ушакова. -2005. -Т.2. -№4. -С. 132 –
13. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-being / N. Bradburn. – Chicago: Aldine, –1969. –318 p.11.
14. Diener E. The science of well-being: the collected works / E. Diener. –New York: Springer. –274 p.12.
15. Huppert, F.A., Marks, N., Clark, A., Siegrist, J., Stutzer, A., Vitterso, J., Wahrendorf, W. Measuring well-being across Europe: Description of the ESS well-being module and preliminary findings. Social Indicators Research. P. 301-315. Vol. 91(3). 2009. URL:<http://dx.doi.org/10.1007/s11205-008-9346-0>

16. Ryan R. M. On happiness and human potentials: A Review of Research on Hedonic and Eudemonic Well-Being / R. M. Ryan, E. L. Deci // *Annual Reviews Psychol.*—2001. —Vol. 52. —P.141-166.13.
17. Ryff C. The Structure of Psychological Well-Being Revisited / C. Ryff, C.L.M.Keyes // *Journal of Personality and Social Psychology.* —1995. —Vol. 69. —No4.—P. 719-727

References

1. Argajl, M. Psihologija schast'ja / M. Argajl. —Sankt-Peterburg : Mastera psihologii, 2003. — 184 s.
2. Ahrjamkina, T.A., & Chaus, I.N. Psihologicheskoe blagopoluchie uchashhihsja v obrazovatel'noj srede // Monografija. - Samara :SF GBOU VPO MGPU, 2012.
3. Bonivell I. Kljuchi k blagopoluchiju: Chto mozhet pozitivnaja psihologija/ I.Bonivell. —M.: Vremja, 2009. —192 s. Volovikova, M.I., Zhuravlev, A.L., & Harlamenkova N.E. (Red.). (2016). Psihologicheskie issledovanija lichnosti : istorija, sovremennoe sostojanie, perspektivy : Trudy Instituta psihologii. M.: Izd-vo «Institut psihol. RAN».
4. Koz'mina L. B. Dinamika psihologicheskogo blagopoluchija studentov-psihologov v period obuchenija v vuze // Teorija i praktika obshhestvennogo razvitija. 2013. No 11. T. 1. S. 111–118
5. Kulikov, L.V. Determinanty udovletvorennosti zhizn'ju // *Obshhestvo i politika* / Red. V.Ju. Bol'shakov. —SPb.: Izd-vo S.-Peterburgskogo un-ta, 2000. —S. 476-510.
6. Kronik, A.A., Ahmerov, R.A. Kauzometrija : Metody samopoznanija, psihodiagnostiki i psihoterapii v psihologii zhiznennogo puti. M.: Smysl. 2008.
7. Levit, L.Z. Schast'e i smysl : diskutiruj s M. Seligmanom. Izvestija Saratovskogo un-ta. Nov. ser. Ser. Akmeologija obrazovanija. Psihologija razvitija, 2015. T. 4, № 1, 25—27.
8. Leont'ev D. A. Perezhivanie schast'ja kak zavisimaja pere-mennaja v psihologicheskikh issledovanijah / D. A. Leon-t'ev // Psihologija psihicheskikh sostojanij. Vyp. 6. / pod red. A. O. Prohorova. — Kazan' : Kazanskij gos. un-t im. V. I. Ul'janova—Lenina, 2006. — S. 36-58.
9. Pavlockaja Ja.I. Social'no-psihologicheskij analiz urovnej i tipov blagopoluchija lichnosti // *Sovremennye problemy nauki i obrazovanija*, 2015, No1 [Elektronnyj resurs] -Rezhim dostupa: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-psihologicheskij-analiz-urovnej-i-tipov-blagopoluchija-lichnosti>.
10. Pozdnjakova E. P. Ponjatie fenomena «psihologicheskoe bla-gopoluchie» v sovremennoj psihologii lichnosti / E. P. Po-zdnjakova // *Psihologicheskij zhurnal.* — 2007. — No 3. — S. 87–102.
11. Seligman M. Put' k процветанию. Новое понимание счастья и благополучия / M.Seligman. —M.: Mann, Ivanov i Ferber, 2012. —440 s
11. Fesenko P.P. Imet li ponjatie psihologicheskogo blagopoluchija social'no-kul'turnuju specifiku? // *Psihologija: zhurnal Vysshej shkoly jekonomiki* / Red.T.N. Ushakova. — 2005. -T.2. -No4. -S. 132 –
12. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-being / N. Bradburn. —Chicago: Aldine, —1969. —318 p.11.
13. Diener E. The science of well-being: the collected works / E. Diener. —New York: Springer. —274 p.12.
14. Huppert, F.A., Marks, N., Clark, A., Siegrist, J., Stutzer, A., Vitterso, J., Wahrendorf, W. Measuring well-being across Europe: Description of the ESS well-being module and preliminary findings. *Social Indicators Research.* P. 301-315. Vol. 91(3). 2009. URL:<http://dx.doi.org/10.1007/s11205-008-9346-0>
15. Ryan R. M. On happiness and human potentials: A Review of Research on Hedonic and Eudemonic Well-Being / R. M. Ryan, E. L. Deci // *Annual Reviews Psychol.*—2001. —Vol. 52. —P.141-166.13.

16. Ryff C. The Structure of Psychological Well-Being Revisited / C. Ryff, C.L.M.Keyes // Journal of Personality and Social Psychology. –1995. –Vol. 69. –No4.–P. 719-727

Иванникова А.В.

Теоретико-методологические трудности психологического благополучия личности

В статье рассматриваются основные теоретико-методологические проблемы к изучению психологического благополучия личности, обоснована актуальность данного исследования. Изучение проблемы психологического благополучия имеет глубокие корни в философии, психологии, социологии и других науках. Анализируются различные научные подходы к изучению феномена психологического благополучия личности. Показано, что наряду с понятием психологического благополучия используются такие концепты, как удовлетворенность жизнью, качество жизни, счастья, эмоциональный комфорт, положительный образ жизни, психическое и психологическое здоровье, субъективное благополучие и тому подобное. Феномен психологического благополучия может рассматриваться и как содержательная составляющая общего здоровья человека, и как научная категория, находится в стадии становления и разъяснения.

Ключевые слова: феномен психологического благополучия, субъективное благополучие, позитивное функционирование, счастье, удовлетворенность жизнью, качество жизни, здоровье человека.

Ivannikova H.V.

Theoretical and methodological problems of psychological well-being specifications

The statistic examines the main theoretical and methodological problems up to the development of the psychological well-being of the specialty, the relevance of this preliminaries is outlined. The development of the problem of psychological well-being is often the root of philosophy, psychology, sociology and other sciences. Analyze the development of science and approach the development of the phenomenon of psychological well-being. It is shown that the order of the understandings of psychological well-being is victorious about such concepts as being satisfied with life, being happy, being happy, emotional comfort, positive style of life, mentally and psychologically healthy, sub-actively being well-being. The phenomenon of psychological well-being can be seen as a warehouse for the health of people, as a science category, which is in the stage of development and development.

Key words: the phenomenon of psychological well-being, subjective well-being, positive functioning, happiness, life satisfaction, quality of life, human health.